

Barweetaab Taayta nyēbo Bētērō

Taayta

Siriintēēt, yēē /kikēēsirē āk wōlēē /kikēēsirēē:
Kisirē :lēbkēēyiintēēt Bētērō barwaani ām
kēnyiitaab 65 KK / ānkiisōōtē kule kisirēē
kiriinkēētaab Rooma wōloo / kibokēēbākākyinē
lētuunoo kubāytooyiisyē :Nēērō. Boonto :barwaani
ng'al chēē wuuyēch chēbo kuutiitaab Kirikiik.
Kunyoo, / kēēmwooyē kule Siila :nyēē kisirē
barwaani ām kuutiini bo Kirikiik ānkuyēētyēēchi
ām wōlēē rōōtitooy :ng'aleek (kas kur. 5:12).
Nteenee wōlēē / kikeetetita ng'aleek kurubē
rootetaab kuutiitaab Iburaneek. Kerkey
:kāāsōōtēywēēk chēē miitē barwaani āk choo
bo barweetaab Yāākōbō, ng'ālyoo nyēē yēmē keey
āk wōlēē yibtooy biikaab Kiriistō choo Yuutayeek
ng'al. Nteenee Bāwulō :nyēē kiisākyi ng'aleek
choo bo kuutiitaab Kirikiik kukwa barwaani
kubununēē Siila nyoo kikiikuyēyiisyoon tukwaay
kēnyiis chēē chaang'.

Kiyēē miitē āriit āk nyēē āmu: Kisirchi :Bētērō
barwaani biikaab Kiriistō choo /kikiikēēwus choo
kiminyē komostaab Eesya nyoo Mining' (Uturuki),
kusirchinē Yuutayeek choo kikiikumwēyēē
kōōrēēng'waa. Kiikiimchinē bichoo kule kukiilchi
kaakaaseeng'waa ām Kiriistō ānkoo kiimuuchē
:icheek kutyēmākiis kule kubakaakta /simākēēwus.
Kiyēyiisyēē :Bētērō soboontaab Yēēsu kōōboorunēē
kule ākoy kubuntēē :chiitaab Kiriistō tyēmuutēk

ānkōōboor mbo kule kōōkuyēk :biikaab Kiriistō biikaab Yēyiin chēē kwēyootiin. Kunyoo, yēchinē ra :biikaab Kiriistō tukul Yēyiin yiisyēēt ām ng'erekweek kubo kāāyēnchinooyēēt ānkoo mii kubuntēē nyāliluutēk.

Kyoorōōr keey :Bētērō ānkumākyi biiko bērrur

¹ Anii :nyoo Bētērō, *lēbkēēyiintēetaab Yēesu Kiriistō. Āsirwook akweek choo kiikukweyaak :Yēyiin, choo kyōōsērētyi yēēmōōsyēkaab Bōōntō, Kalatyaa, Kabatookya, Eesya ākoo Biituunnya.

² Kisimkucham :Baaba Yēyiin kule makukweyaak, ānkōōtiliilook :Tāmirmiryēēnyii kuyisēēnook korotiikaab Yēesu Kiriistō sōōkoonyit Yēesu.

Kōōbēruurook :Yēyiin miisin ōnyōōru kaalyeet.

Ong'erech ām kiyēē +mōōnyōōru

³ Ksilākoy :Yēyiin nyoo kwaaniitaab Mokoryoontēenyoo Yēesu Kiriistō nyoo kiriireeneech miisin kuyeyeek /kēēsichēēch subak kēēnyōōru so-boonto nyēē kiimoong'tēē keey, kuuyu kiing'eetee Yēesu meet. ⁴ Kēēboontē bēruur ām kibkōōnkōy nyēē konoraat kubo acheek, nyēē mābotē, nyēē mānunē, āmānyēērāktōōs. ⁵ Kuuyu kiikoosēē keey Yēyiin, riibēēnēēch kāāmuukēywēēkyii ākoy bēsyēētaab tabanta yoo kāākiirāroochākiisyē kukul.

⁶ Ong'erech kubo ng'aleechu ānkoo kōōbuntēē wusiisyēēt āk nyāliluutēk chēē makerkeey ām bēsyōōs chēē ng'eri. ⁷ /Kēētyēmook /sikiinkēt kule ōkoosēē keey man Yēyiin. Kuu yoo /kiitiliilēē

maata *ta-aabuut nyoo mābēēnyēē, /kiitiliilēē
kaakaaseeng'woong' nyāliluutēk kubooyiit
kwōng'uut miisin. Yooto, +/- mākiitōrōōrook /
kiikaastaak / ānkēēkoonyitook bēsyoonoo iyēēwu
:Yēēsu. ⁸ Ōmiitē ōchāmē Yēyiin, ānkoo mēēbērē
kyookas. Ānkoo mēēbērē ōkāsē inee raat, ōkoosēē
keyy inee ānkōōbuurē ām ng'erekweek chēbo barak
miisin nyēē māmii mbo :ng'ala chēē /kiimuuchē
/kēēmwoowunēē ng'erekweechaata. ⁹ Bōōnyōōru
tuwēnto nyēbo kaakaaseeng'woong' bēsyoonoo /
kiirāroochook kutukul.

¹⁰ King'oor *:wōōrkooyikaab Yēyiin chēbo kēny
wōlēē kimakooraraaktaak :inee ām chamateenyii.
Kichēēng'sē :wōōrkooyichoo miisin ānkubilbiliis
kōōnkēt ng'aleechuutēchu. ¹¹ Kimāchē kōōnkēt
bēsyēēt nyēē kimākuchōōnēē :Kāārārookiintēēt
āk wōlēē mākuwuuyiit :bēsyoonooto. Kimwoochi
:Tāmirmiryēētaab Kiriistō nyoo kimii āriing'waa
kung'oor ng'wooninto nyēē kimākunyōōr
:Kāārārookiintēēt āk wōlēē / kimākiitōrōōrto.
¹² Kiiboorchī :Yēyiin wōōrkooyichoo kule
kimāyēchinē keyy :icheek yiisyoonoo, nteenee
kiyēwook akweek. Ōnkētē ra ng'aleechu, kuuyu
kyoomwook :biiko lōkōōywēk chēē kāroomēch
kubununēē kāamuukēywēēkaab Tāmirmiryēēt nyoo
kichōōnēē kibkōōnkōy. Ng'aleechuutēchu :chēē
bērē mbo :malayikaanik nto inkēt.

Māchāktōōs ibuur ming'ātēēt nyēē tiliil

1:7 2Kōōr. 4:17; Yāāk. 1:2-3   **1:7** Tyēēn. 66:10; Kāālēw. 17:3;
Isa. 48:10; 1Tēēs. 2:19; 1Bēt. 4:13   **1:8** Yoowa. 20:29; 2Kōōr. 5:7
1:11 2Bēt. 1:19-21   **1:12** Luuka 24:49; Yēyuut. 1:5, 8

13 Kunyi, lēyyē, onamte mēt kiyoo kyookas. Ōriib keey ānkōōkēnēē keey kuchurta kiyēē +/ mākiibēruurēēnook yoo kātōok :Yēesu Kiriistō. 14 Kuu yoo ōmāchē ōkāsyi Yēyiin, -mōōrubē tukuukaab muchas choo kyōōboontē kumānōōnkēt inee. 15 Ōtililiitu ām kiy ake tukul nyēē ōyēyē, kuu yoo tiliil :Yēyiin nyoo kikuurook. 16 Mwooyē :siruutēkaab Yēyiin kule, “Ōtililiitu, kuuyu ātiliil :anii.”†

17 Kēēboontē Baaba nyoo -mēēnkwēlē chii ānkōōtiilchinē biiko tukul ng'aleek kurubta keey wōlēē kiikuyeyta. Kunyi, ōywēyē inee ānkōōminyē ōnkētē kule ōyēku tāyēēk ām kōōrooni. 18-19 Ōnkētē kule / kimākēēwālunēēnook tukuuk chēē wuu *feetaan nto *ta-aabuun choo bootōōs, nteenee kiwālunēēnook :Kāārārookiintēēt korotiikyii chēē māmii :kiyēē / kiwuuytēē sōōng'ēētyēē ātēbuutēchoo kimābo laat choo kibo mbo kuukoong'. Yoo kiwāstooy :inee korotiikyii, kikerkeey mēēnkich nyēē tiliil ānku *lubkoob. 20 / Kikiikeekwey Kāārārookiintonoo / kumanaakeeyey kōōrēēt / ānkibokiiboor inee ām bēsyōōsyēchu bo tabanta kubo akweek. 21 Kuu yoo kyookaasee keey Kiriistō, ōmuuchē ra ōtiiyēē keey Yēyiin nyoo kiing'ēētēē inee meet ānkōōtōrōōr. Kunyoo, ōmuuchē omaang'tee keey Yēyiin kutukul.

22 Kunyoo, lēyyē, ōchoomtōōsii miisin ām mooyēēt akeenke, kuuyu kyōōkoonyit ng'ālyoontēētaab manta ānkyōōtiliil keey

1:14 Room. 12:2; Ēfēēs. 4:17-19 † 1:16 Laawiik 11:44-45; 19:2

1:17 Mat. 6:9; Room. 8:15; 2:6, 11; 1Bēt. 2:11 1:18-19 Mat. 20:28; 1Kōōr. 5:7; 6:20; Māārko 7:6-9; Yoowa. 1:29; Ibu. 9:12 1:20 Yēyuut. 2:23; Ēfēēs. 1:4-5

sōōnyōōru chamateet nyēbo man ām wōlēē mii :tuubchōōsyēkwook. ²³ /Kikēēsichook subak kubununēē ng'ālyoontēētaab Yēyiin nyēē yēyiisyē ākookoy. Kimāchōōnēē :sobooni lēēl kiy nyēē bēku, nteenee kichōōnēē kiy nyēē mābēku. ²⁴ Mwooyē :siruutēk kule,

“Kerkeyy :biiko tukul suus
ankukerkeyy :soboong'waa toobtōōy.

Sistōōs :suuswēk,
ānkurārāchē :toobtōōy,

²⁵ nteenee māng'ētē :ng'ālyoontēētaab Yēyiin
ākookoy.”†

Ng'ālyoontooniitēnyi :nyoo /kikyoomwook.

2

¹ Kuu yoo kootayee keyy nanyuun kāābērbēēriisyēēt, ng'al chēbo lembech, tuuyintaab moo nto ng'ōōmsēēt, ² ōchēēng'ē chēēko chēbo soboontaab Tāmirmiryēēt kuu yoo māchē :lēēkōōy kurēēri. Yoo kooyey kuu nyooto makwaalaak ām sobooni lēēl, ³ kuuyu kyoochamcham sikēnātēētaab Mokoryoontēēt.

Mbo kibkōrōs chēē leelach

⁴ Tiyyēywoo :Kiriistō anku rwaa nyēē soboot. Kitay :biiko rwaantaanaa, nteenee kikwey :Yēyiin ankucham. Ōkwoonchi inee :akweek choo ⁵ ōyēku rwoontōōk chēē sobchootiin /sikeetecheenaak kōōtaab soboontaab Tāmirmiryēēt. Ōyēku mbo

---

1:22 Ibu. 13:1; 1Bēt. 2:17; 3:8; 4:8; 2Bēt. 1:7   **1:23** Ibu. 4:12; Yāāk. 1:18; 1Bēt. 1:3   † **1:25** Isaaya 40:6-8   **1:25** Yāāk. 1:10-11
2:1 Ēfēes. 4:25; Yāāk. 1:21; 4:11   **2:2** 1Kōōr. 3:2; Ibu. 5:12-13
2:3 Tyēēn. 34:8   **2:4** Tyēēn. 118:22; Isa. 28:16; 42:1

kibkōrōs choo kiikootabaan :Yēyiin ōyēchinē
kōrōsēēk chēē chāmē :inee ām Tāmirmiryēēnyii
kubuntēē Yēesu Kiriistō. ⁶ Mwooyē :siruutēk kule,
“+Māāchibchi *Sāāyōōn rwaa nyēē tiiyēywoo,
rwaa nyēē kyaakwey ānkāāchāmē.

-/ Mākiintosuurē nyoo ikoosēē keey rwaan-
taanaata.”†

⁷ Bo kwōng' uut :rwaantaanaa ām akweek choo
ōkoosēē keey Kāārārookiintēēt. Nteenee mwooyē
:siruutēk kurubta keey choo -mēēkoosēē keey inee
kule,

“Rwaanteet nyoo kitāyē :biiko kuteekta

:nyēē kōōkuyēk tiiyēywoontēētaab kōōto.”†

⁸ /Kikeesir subak kule,

“Inee ku rwaa nyēē kāānākuut

ānkōōnāchē biich.”†

Ibooru :siruutēchu kule ibutōōs :biiko, yoo tāyē
kookaasee keey ng'ālyoontēētaab Yēyiin. Wuu
nyooto :wōlēē kiikuchōbto :Yēyiin. ⁹ Nteenee,
ōkwēyootiin :akweek, mbo kibkōrōs chēbo
Bāytooyiintēēt, biiko chēē tiliilēch chēē kisat :Yēyiin
ōyēku cheechii soomwaayte kāroomnyēētaab nyoo
kikuurook okwaanee wōlēē mii :mēēnānēēt
ōbēēchi lēbkēēyyēnyii nyoo bo kwōng' uut.

¹⁰ Kimōōbooyē Yēyiin, nteenee obooyē ra.
Kimāriirēēnook :Yēyiin, nteenee riirēēnook ra.

Ātēbuutēk chēē kāroomēch

2:5 Isa. 61:6; Room. 12:1; 1Kōōr. 3:16; Ēfēs. 2:21-22; 1Bēt. 2:9

† **2:6** Isa. 28:16   **2:6** Room. 9:33   † **2:7** Tyēenwookik 118:22

2:7 Māārko 12:10-11; Yēyuut. 4:11   † **2:8** Isa. 8:14   **2:8** Luuka
2:34; Room. 9:33   **2:9** Chuy. 19:5-6; Laawi. 19:2; Kiruu. 14:2;

Yēyuut. 26:18; 1Tēm. 1:17; 6:15; Tiitō 2:14; 1Bēt. 2:5; 1:1-2   **2:10**
Osee. 2:23; Room. 9:25

11 Lēyyē chōōrōōnuutēkyuu, kuuyu obooyē kōōrēēt ake, āmwoowook kule -moocham kōōbēlook :muchastaab kōōrooni. 12 Māchāktōōs otēbtooy biiko choo -mēēnkētē Yēyiin ām kēēlto nyēē karaam. Ānkoo kung'ālōōlēēnook nyēē miyaat, mākōōsōōtē tukuuk chēē kāroomēch choo ōyēyē ānkumākusilto Yēyiin bēsyoonoo +māchokōōtiilchi biiko ng'aleek.

Ōkoonyitē kāāntōōyik

13 Ōkoonyitē biiko choo wōōyēch sukukoony-itākoy :Mokoryoontēēt. Ōkoonyitē bāytooyiintēēt nyoo / kikiikoochi kāāmuukēywēēk kubāytooyiis 14 āk kāāntōōyik choo mii ng'wēnyuunyii choo kāsē kule / kākiing'woonchi kāwōōtik / ānkēēsilto choo kāroomēch. 15 Māchē :Yēyiin kule ōyēyē tukuuk chēē kāroomēch simānyōōr :choo -mēēnkētē kiy kiyēē mwooyē. 16 Ōtyookootiin :akweek ām kiru-utēk nteenee, mayeyaak :yooto ōyēyē ng'al chēē miyootēch. Ōnkēt kule ōyēchinē Yēyiin yiisyēēt. 17 Ōkoonyitē biiko tukul. Ōchāmē biikaab Kiriistō choo oboontē keey. Ōywēyē Yēyiin ānkōōkoonyitē bāytooyiin.

Ōmuytooy kuu wōloo kiyēytooy :Yēēsu

18 Māchāktōōs akweek motwoorik ōkoonyitē mokorēēnikwook kuyem. -Mōōkoonyitē baateey choo sikēn ānku kāroomēch, nteenee ākoo nkicheek choo āwēēsēch. 19 Yoo kōōmuytoochi

---

2:11 Room. 13:14; Kala. 5:16-21; Ibu. 13:14; 1Bēt. 1:1, 17 **2:12** Mat. 5:16 **2:14** Room. 13:1 **2:15** 1Bēt. 3:16 **2:16** Yoowa. 8:32; Room. 6:22; 7:6; 8:2; Kala. 5:13 **2:17** Kāālēw. 24:21; Māarkō 12:17; Filib. 2:12; 1Bēt. 1:22

ng'woonin nyēē māmisyook, kōōbēruurook :Yēyiin, kuuyu ōnkētē kiyoo mākwook. ²⁰ Ara ii, karaamat nee :nyēē mii yoo ōmuytoochinē / kēēbirook kubo kiyēē miyaat nyēē ! kooyey? Yoo kōōmuytoochi ng'woonin kukooyey ng'al chēbo man, mākōōbēruurook :Yēyiin. ²¹ Ng'aleek chēē wuu chuutēchu :chēē kikuurchook :Yēyiin. Kinyalil :Yēesu kubo akweek ānkiikubākooktoowook kāānēētēywoo soorub kuu wōloo kiyēytooy :inee. ²² Manaayey :inee ng'ōōki āmānāālāt biich. ²³ Ki yoo /kākēēchub, kimākētu, nto yoo kāng'woonchi kiy, kimēēruutooy biich, nteenee kibākookyinē tukul Yēyiin nyoo itiilē ng'aleek chēbo manta. ²⁴ Kiikum :Yēesu ng'ōōkiswookikyoo ānkuwēeto ākoy murtooywoontēēt. Kunyoo kimēētākubāwēēch :ng'ōōkisto nteenee kēēyēyē ng'aleekaab manta. / Kiikiisobēēch kubo ng'woowōōkyii. ²⁵ Kikeekerkeeye kēēchirēk chēē kikiikubootyo, nteenee kōōkukētweēch raat keekwaa wōlēē mii :ākiintēēt nyēē riibēēch.

3

Kōōywēyē :koorko saanteenyii

¹ Māchāktōōs :nkakweek kooruuk ōywēyē saanikwook, si yoo maneekaasee keey :icheek ng'ālyoontēētaab Yēyiin, mākuyis icheek :ātēbuutēkwook choo kāroomēch kookaasee keey

---

2:20 1Bēt. 5:12   **2:20** 1Bēt. 4:14   **2:21** Ēfēes. 6:5-8   **2:21** Mat. 10:38-39; Filib. 2:5; 1Bēt. 3:18   **2:22** Yoowa. 8:46; Ibu. 4:15
2:23 Isa. 53:7; Māarkō 14:48-49, 65; 15:5, 16-20; 1Bēt. 3:9   **2:24** Isa. 53:5; Room. 6:10-11; Kolos. 2:4   **2:25** Isa. 53:6; Cherem. 50:6; Ēsēk. 34:5-6, 16; Yoowa. 10:11

Yēyiin nyēē mānōōtwēkyi ng'ālyoo. ² Yēyāktōōs kuu nyooto kuuyu makukasee ātēbuutēkwook āk wōlēē ōywēytooy Yēyiin.

³ -Mōōmoong'tēē keey tukuuk chēē yēyook ōkāroorāniitu kuu: ōyēytooy buutēēkwook, ōloochē sinkiliinēk nto sirook chēē kāroorān. ⁴ Cheebyoosya nyoo baybay ānkōōntusoot kutookunēē wōlēē wuu :kāroorāninto nyēē iboorunēē keey soboonnyii nyoo bo āriit. Karaaranataani mābēku :nyēē chāmē :Yēyiin miisin. ⁵ Kiikāroorānēē keey :kooruuk chēē tiliilēch choo kibo taay choo kiimoong'tēē keey Yēyiin soboon nyēē wuu nyooto. Kiiywēyē saanikwaa, ⁶ kuu yoo kiiywēyē :Saara Abraam kukuurē kule mokoryoontēēnyii. Ōyēku :akweek tibikaab Saara, yoo ōyēyē ng'aleek chēē kāroomēch nyēē mākyō ōmuyēē saanikwook.

Kucham :saannyya koorkēēnyii

⁷ Nto akweek saanik, ōbuurtooy chēēbyōōsōōkwook ām kēēlto nyēē intusoot ānkōōchāmē, ōnkētē kule biich :icheek chēē ānyoosēch, kuuyu mākutuwēnook :Yēyiin akweek tukwaay ōnyōōru soboonto nyēē lēēl. Ōyēyē kuu nyooto simakerekta :kiy soowuutēkwook.

-Mooyaaktee miyootyēēt ake ake

⁸ Māchāktōōs nanyuun ōkāsyiintōōsii :tukul ānkōōriirēē keey. Ōchoomtōōsii, ōkāsyinē keey kiisayta ānkōōyibē keey ng'wēny. ⁹ -Mooyaaktee miyootyo, miyootyo -āmōōnchuruuriisyē yoo /

kākiinchuruurook. Nteenee ōsoomchinē bērrur biiko choo yēwook kiy nyēē miyaat, kuuyu mākwook :Yēyiin kule ōyēyē kuu nyooto sōōnyōōru bērrur.

¹⁰ Mwooyē :siruutēk kule,

“Chii nyoo mächē kuminy ām ng'erekweek,
ākoy kooliloon,

kutayee keey kuwiirunootē ng'al chēē āwēēsēch
ankusaan kung'āloolootē ng'al chēbo lembech.

¹¹ Kusatee keey rōkōs ankuyey ng'al chēē
kāroomēch

ānkōōnēmchi kōōbuur ām kēēlto nyēē yibu kaalyeet.

¹² Yēbchinē yīit :Yēyiin biiko choo kāroomēch,
ānkukāsyinē riirikwaa.

Nteenee ituukyine batay kibrōkōsiis.”†

Nyalilta kubo kiyēē ōyēyē nyēē karaam

¹³ Ara mii :chii nyēē ing'woonchinē biiko chēē kayey ng'al chēē kāroomēch? ¹⁴ Yoo koonyalil kubo kiyēē karaam nyēē kooyey, ōnyōōru bērrur. -Mōōnyōkōriitu nto kwaamaak :ng'uusng'uus.

¹⁵ Ōywēyē Kiriistō nyoo Mokoryoontēēng'woong'. Mächāktōōs ōchōbootiin ākookoy sōōtinyē kiy nyēē ōmuuchē ōwālchi chii ake tukul nyēē kateebeenaak ng'ālyoo kurubta keey kiyēē ōkēnēē keey.

¹⁶ Nteenee ōyibē keey ng'wēny ānkōōkoonyitiisyē. Ōbuurē nyēē chuulootiin :kāāsōōtēywēēkwook, sukuchōlyo :choo ng'āloolēēnook nyēē miyaat kubo kāroomnyēēt nyoo ōyēyē ōbooyē Kiriistō. ¹⁷ Ōnkēt kule kaykay / kiinyaliilaak yoo kooyey kiyēē

3:9 Room. 12:17; 1Bēt. 2:23 † **3:12** Tyēēnwookik 34:12-16 **3:12** Yāāk. 1:26 **3:13** Room. 13:3; Tiitō 2:14 **3:14** 1Bēt. 4:14-16 **3:15** Kolos. 4:5-6; 1Bēt. 1:3-5 **3:16** 1Bēt. 2:15

karaam yoo ākoo chamateetaab Yēyiin, kusiir yoo kooyey kiyēē miyaat. ¹⁸ Ānkoo kichurtaat :Kāārārookiintēēt, kime kubo biiko chēē mā churtootiin sukōōnkēt :bichoo Yēyiin. Kime meet akeenke kubo ng'ōōkiswookikaab biiko tukul. / Kikeebakach bōōrnyii / ānkiikoochi soboontaab tāmirmiryēēt. ¹⁹ Nto yityo, wokwoomchi lōkōōywēk tāmirmirook ām *kāābkwoombiich. ²⁰ Ki tāmirmirook :chuutēchu chēbo biiko choo kimānāakoonyit Yēyiin yoo / kikiikoochinē bārooyinto nyēē wōō kule kuweek kutēechē :Noowa mwēenkēēt. / Kiikiiraraach biiko chēē ng'eri choo kimii mwēenkoonoo ām taambiliilyeet. Ki sisiit :bichooto baateey. ²¹ Kyoorōōru :kiyēē kibuntēē :bichoo ām mwēēng' bātisāniisyēēt kuuyu nyōōru :biiko kaararaacheet bēsyōōsyēchu kubuntēē bēēko ām batisaneet. -Mēēwuunē :batisaneet sumtaab bōōrto nyēbo chii, nteenee bo kule kōōnkēt :chii tilyaanateenyii āk Yēyiin. Yēyāktōōs kuu nyooto yoo iyēnchinē :chiito kule kiing'eetee :Yēyiin Yēēsu Kiriistō meet. ²² Kiikuwo :Yēēsu Kaab Yēyiin ānkumii āwutaab taay nyēbo Yēyiin kubāytooy malayikaanik tukul, choo bāytooyiisyē āk choo bo kāāmuukēywēēk.

4

Ōbuurē kuu wōloo māktooy :Yēyiin

¹ Kinyalil :Kāārārookiintēēt. Kunyoo, oyeyte keey :nkakweek ōnyāliilchē, kuuyu chiito nyoo

---

3:18 Yēyuut. 3:14; Room. 5:6-8; Ibu. 7:27; 1Bēt. 2:21   **3:19** 1Bēt. 4:6   **3:20** Toowu. 6:5-22; 2Bēt. 2:5   **3:21** Yēyuut. 22:16; Room. 6:3-4; Ēfēēs. 5:26   **3:22** Yēyuut. 1:9; Ēfēēs. 1:21; Ibu. 4:14; Mat. 28:18

kaakuchamta keey kunyalil kaakusatee keey ng'oōkisto. ² Mēētākōōwoonkyinē :chiichoo soboonnyii tukul kurubē muchastaab biikaab kōōrooni, nteenee ibuurē kuu wōloo māktooy :Yēyiin. ³ Kyōōbootyi bēsyōōsyēk chēē chaang'ōyēyē kuu wōloo yēytooy :biiko choo -mēēnkētē Yēyiin. Kyōōyēyē sikornateet, kyōōrubē muchas, kyōōbōōkiitōōsii, kyōōchuultōōsii sookwoonuut ānkōōkutunkyinē āynātōōs. ⁴ Ilātē :chōōrōōnuutēkwook choo kibō kēny yoo -mōōlumchinē ng'oōkisng'waa nto yooto nanyuun, kung'oōmook. ⁵ Mākūrār :chii ake tukul ām bichoo ng'aleekyii nkit ām taayeetaab Yēyiin, nyoo ituilchinē ng'aleek biiko choo sobchootiin āk choo kiikubēk. ⁶ Kiyooto :nyēē kiyey /kyoomchi lōkōōywēk chēē kāroomēch biiko choo kiikubēk, si ānkoo kibēk :icheek, kunyōōru soboontaab tāmirmiryēēt ām wōlēē mii :Yēyiin.

Ōyēyiisyēē rōōbēywēēkaab Tāmirmiryēēt ām kēēlto nyēē karaam

⁷ Kāākulēēkitiit :tabantaab kiy ake tukul. Kunyoo ōriib keey sōōnēmchinē keey saayeet ām mooyēēt akeenke. ⁸ Kiito nanyuun nyēē miitē ku ōchoomnyē miisin kuuyu yibu :chamateet nyooyeetaab kaat kubo ng'oōkiswookik chēē tēērchiin.* ⁹ Ōtoochē keey ām kēēlto nyēē -mōōng'unyng'uunyē.

4:1 2Kōōr. 4:10   **4:2** 1Bēt. 2:21   **4:3** Kala. 5:19-21; Ēfēēs. 2:3; Tiitō 3:3   **4:5** Yēyuut. 10:42   **4:6** 1Bēt. 3:19   **4:7** 1Kōōr. 7:29, 31; 10:11; Yāāk. 5:8; 1Yoowa. 2:18   * **4:8** Yoo kāmwooy :Yuutayeek kule. “/Kiyēēn ng'oōkiswookik” kōōbooru kule, “/Kēēmēto ng'oōkiswookik.” Kas Tyēēnwookik 32:1 āk 85:2.   **4:8** Yāāk. 5:20; 1Bēt. 1:22   **4:9** Ibu. 13:2

10 Kiikōōkoochi :Yēyiin chii ake tukul ām akweek rōōbēywoontēētaab Tāmirmiryēēt nyēē makerkeyy āk nyēbo ake, sōōyēētyēēchinē biiko alak. Kunyi, māchāktōōs kuyēyiisyēē :chii rōōbēywoontēēnyii ām kēēlto nyēē karaam. 11 Yoo ng'āloolē :chii, kumāchē kung'ālooltoochinē Yēyiin, nto nyoo yēētyēēchinē chuut, kumāchāktōōs kōōnkētē kule Yēyiin :nyēē kōōnu kāāmuukēywēēk. Yoo /kakeeyey kuu nyooto, /kiikaasta Yēyiin ām tukuuk tukul kubununēē Yēesu Kiriistō. Kutōrōriit :inee ānkubāytooyiis ākookoy. Kuwuuyiit nyooto.

Ōyōōtu kuuyu ōkoosēē keey Kiriistō

12 Lēyyē chōōrōōnuutēkyuu, -mōōlātē yoo / kākiibuuntēēnook maataab tyēmuutēk. -Mookas yooto kuu kiy nyēē lēēl nyēē kayeyakay ām wōlēē ōmiitē. 13 Nteenee ōng'ērēkiisyē, kuuyu ōmiitē ōnyālilē ākoo Kāārārookiintēēt, sōōnyōōru ng'erekweek chēē chaang' bēsyoonoo mākutook :wōōyinnyii. 14 Yoo / kākiinchuruurook, kuuyu ōkoosēē keey Kiriistō, ōyib kule ōbēruurootiin miisin kuuyu ōboontē keey Tāmirmiryēētaab Yēyiin nyoo bo kwōng' uut. 15 -Mookany kung'woonchook kuu wōloo ng'woonchintooy chii nyēē kārumiis, nyēē kachōōrso, nyēē yēyē ng'al chēē miyootēch, nto mbo nyoo iwutootēē keey ng'aleekaab biiko alak. 16 Yoo kōōyōōtu kuuyu ōrubē Kiriistō, -mōōmuyēē, nteenee ōbirchi Yēyiin kōōnkōy, kuuyu ōbooyē Kiriistō. 17 Kaakuyit

---

4:10 Room. 12:4-8; 1Kōōr. 12:4-11   **4:11** Room. 12:7; 1Kōōr. 10:31; 12:8   **4:12** 1Bēt. 1:6-7   **4:13** Room. 5:2; 2Kōōr. 4:10; 1Bēt. 5:1   **4:14** Mat. 5:10-12; 1Bēt. 2:20; 3:14   **4:16** 2Tēm. 1:8

:bēsyyēēt nyēē / mākiitiilchi biich ng'aleek ānku +/ mākēētoowunēē biikaab Kiriistō. Ara, yoo katoowunēēnēēch keey :ng'aleek ii, mākuwuyiit nee ām wōlēē mii :choo -mēēyēnchinē lōkōōywēk chēē kāroomēch? ¹⁸ Kuu yoo mwooyē :siruutēk kule, “Yoo wuuyiityinē biiko choo kāroomēch / kiiraraach, kuwuyiityinē sōō, nyēē tyaa kibrōkōsiis?”† ¹⁹ Kunyoo, māchāktōōs biiko choo /kakiinyaliil kuu wōloo māktōoy :Yēyiin, kukiilchi Yēyiin nyoo /kiikoosēē keey ankutas taay kuyēyē ng'aleek chēē kāroomēch.

5

Kuriibē :booyik biikaab Kiriistō nyēē karaam

¹ Lēyyē, booyikaab biikaab Kiriistō, anii :akeenke ām akweek. Kyaakas wōlēē kinyalilta :Kāārārookiintēēt ānku +/ mākēērōōbwoo nkanii wōōyinto kōōyyiin iyēēwu :inee. ² O-ake kēēchiirēk choo kiikukōōnook :Yēyiin. -Mōōriibē wuu nyēē /kākēēkērchook koong', nteenee ōnēmchinē keey kuu yoo mächē :Yēyiin. -Mookany kutoortaak :muchastaab beesaan, nteenee ocham ōyēchi Yēyiin yiisyēēt. ³ -Mōōruruunyē biiko choo / kikēēkōōnook ōriib, nteenee ōyēyē kiyēē karaam sukukāsēēnook :bichoo. ⁴ Nto yoo kächō :Ākiintēēt nyoo wōō, +/ mākēētuwēnēēnook kiy nyēē wōō nyēē wēētii ākookoy.

Ōyibē keey ng'wēny ānkōōkiilchinē Yēyiin

4:17 Cherem. 25:29; 2Tēēs. 1:8 † **4:18** Kāālēw. 11:31 **5:2** Yoowa. 21:15-17; 1Tēm. 6:5 **5:3** Mat. 20:25-28; 1Kōōr. 4:16; 2Kōōr. 1:24; 1Tēm. 4:12 **5:4** 1Kōōr. 9:24-25; 1Bēt. 1:4

⁵ Māchāktōōs akweek āybēēriik ōkoonyitē booyik. Ōyibē keey :tukul ng'wēny, kuuyu mwooyē :siruutēkaab Yēyiin kule, “-Mēēriiku :Yēyiin nyoo ng'āsē keey, nteenee ibēruurē nyoo yibē keey ng'wēny.”† ⁶ Yoo kōōyib keey ng'wēny ām wōlēē mii :Yēyiintēētaab kāāmuukēy, mākōōtōrōōrook yoo kayit :bēsyēenyii. ⁷ Ōbākookyi muyātēēng'woong' tukul Yēyiin, kuuyu riibook.

⁸ Ōriib keey ānkōōkāsū! Miitē :Kibrōkōsyoontēēt nyoo buunyoontēēng'woong' kuwooliinkēnootē ānkōōririiyootē kuu ng'ētuny kuchēēng'ē chii nyēē keereem kubēk. ⁹ Ōkiilchinē ōkoosēē keey Yēyiin sookerekte buunyoontoonoo. Ōnkētē kule miitē mbo :tuubchōōsyēkwook ām kōōrēēt tukul kubuntēē nyalilta nyēē wuu nyiitēnyii. ¹⁰ Yoo / kākiing'woonchook bēsyōōs chēē ng'ēri, mākōōtitirook :Yēyiin nyoo chāmook ānku nyoo kiikukuurchook wōōyinnyii nyēbo ākookoy ām Kiriistō sōōkiil ānkōōkimkimiitu. ¹¹ Kubāytooyiis :inee ākookoy. Kuwuuyiit nyooto.

Kāā-āmiisēēt

¹² Ayookwook lōkōōywēchu ng'ēri kāsirwoo :Siila, ng'eetaabiya nyēē ākoosēē keey. Āmāchē ātitirook āmwoowook kule ōkiilchi chamateetaab Yēyiin nyoo bo manta nyoo māchāktōōs ōyyoong'unēē.

¹³ Isubooyook :biikaab Kiriistō ām Bābulōn* choo / kikeekwey kuu akweek ānkōōsubooyook

† **5:5** Kāālēw. 3:34   **5:5** Ēfēēs. 5:21; Yāāk. 4:6   **5:6** Yāāk. 4:10
5:7 Tyēēn. 37:5; 55:22; Filib. 4:6   **5:8** 2Kōōr. 2:11; 1Tēēs. 5:5-8
5:9 Ēfēēs. 6:11-12; Yāāk. 4:7   **5:10** 2Tēēs. 2:17   **5:12** Yēyuut.
15:22; 1Tēēs. 1:1   * **5:13** Kiiyēēlēē :kaaynaani bo Bābulōn nyoo bo Rooma.

:nkinee Māārķō nyoo kyaayey kuyēk wērinyuu.

¹⁴ Otorooch keey :tukul ām chamateet.

Ōbuurtē :biikaab Kiriistō tukul kaalyeet.

Biibilya Nyēē Tiliil
New Testament in Sabaot (KE:spy:Sabaot)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sabaot

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9966002030

The New Testament

in Sabaot

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

c68c9dca-518f-544b-a52e-82240cf64928